

Учествујте! Укључите се! Помозите нам да заједно комплетирамо хронологију важнијих историјских догађаја са подручја тремеђе Далмације, Босне и Лике. Пријавите се на сајт, укључите се у дискусију на каналу за разговор или нам пошаљите поруку: [контакт](#) .

Хронологија млетачко-османских ратова

- 1423 — 1430. 1. млетачко-османски рат
- 1463 — 1479. 2. млетачко-османски рат
- 1499 — 1503. 3. млетачко-османски рат
- 1537 — 1540. 4. млетачко-османски рат
- 1571 — 1573. 5. млетачко-османски рат (Кипарски рат)
- 1645 — 1669. 6. млетачко-османски рат (Кандијски рат)
- 1684 — 1699. 7. млетачко-османски рат (Морејски рат)
- 1714 — 1718. 8. млетачко-османски рат (Други Морејски рат)

Подручје тремеђе у Османском царству од 1522.

Гранична линија између Османског царства и Млетачке републике у Далмацији, утврђена је непосредно по завршетку Кипарског рата (1571 — 1573) и она је углавном остала на снази све до кандијског рата (1645 — 1669).

Време	Догађај	Личности
1537.	Пад Клиса у турске руке	Петар Кружић
1596.	Млетачки препад на Клису	Иван Дубуџић
1596.	Предаја Клиса Мустаја-бегу	[1]
—	—	—

Кандијски рат 1645 — 1669

Кандијски или Критски рат је шести Османско-млетачки рат, вођен између Млетачке републике и њених савезника против Османског царства и Берберских земаља (територије у сјеверној Африци под влашћу Османлија) за превласт над острвом Крит (Кандија).

Време	Догађај	Личности
1-4. 7. 1646.	Турска освајање Новиграда	Леонардо Фосколо
март 1647.	Млетачко освајање Земуна	Леонардо Фосколо, Халил-бег Дурак
22. 2. 1648.	Млетачко освајање Дрниша	Франђеско Ђорђе, Вук Мандушић, по
26. 2. 1648.	Млетачко освајање Книна (без отпора)	

15-31. 3. 1648.
јун-јул 1648.
30. 7. 1648.
око 1650.
9. 1654.
1. 1656.
2. 1659.
1666.

Турска предаја Клиса млетачкој
Погибија Петра Смиљанића
Битка код Зечева и погибија
Куга у Далмацији.
Смрт Илије Смиљанића.
Смрт Филипа Смиљанића.
Смрт Јанка Митровића и покретање питања морлачке самоур
Ропство Јанковић Стојана и смрт Вука Мочивуне.

Петар Свинар, Стеван Суботић.
Вук Вукадић, Илија Смиљанић.
—
—
—
—
—
—

Морејски рат 1684 — 1699

Морејски или Бечки рат је седми Османско-млетачки рат; трајао је од 1684. до 1699. године.

Време	Догађај	Личности
1685.		
25-28. 9. 1686.		
25.8. 1687.		
28.8. - 11.9. 1688.		
9. 1688. - 10. 1690.		
1699.		
1700.		

Погибија Баја Пивљанина
Млетачко освајање Сирача
Погибија Стојана Јанковића.
Млетачко освајање Криваца
Ратовање у Србији у оквиру османско-млетачког рата (1683–1699)
Утврђење граница између Турске и Млетачке републике.
Смрт Завише Јанковића. —

Баја Пивљанин
Сирача Алесандро Фарнезе, Стојан и Завиша Јанковић, Јован Синобад, Мехмед Арслановић, Карло Курјев
—
—
—
—
—

Период од Карловачког мира (1699)

Карловачким миром је одређена граница између Турске и Млетачке републике у Далмацији, која је ишла линијом Книн–Врлика–Сињ–Задварје (тада Дуаре) – Вргорац – Читлук на ријеци Неретви, гдје се линија прекидала турским земљиштем Клеком. Ова гранична линија названа је *Гриманијева линија* (ита. *Linea Grimani*), по млетачком комесару Ђованију Гриманију, а подручје у Далмацији које су Млеци заокружили овом линијом је назван *acqui sto nuovo*.

Гранична линија између Хабзбуршке монархије и Млетачке републике почињала је код Мокрог Поља, изла изнад ријеке Зрмање, преко брда званог Вучјак, изнад Манастира Крупе, тако да је гроб Илије Смиљанића остао на територији Млетачке републике, спуштала се на Звониград и завршавала се код цркве у Лукову. Године 1698. када су већ били поведени преговори о миру, аустријски војници су на препад запосели Звониград, иако су га млетачки поданици за вријеме морејског рата освојили од Турака. Насупрот протестима млетачког представника на конгресу у Карловцима, Звониград је остао у посједу Хабзбуршке монархије.

Курицина буна 1704. године

Време Догађај Личности

1704 – 1705

Курицина буна или Буна кавалиера Курица

[Илија Нанић](#)

1714.

Посјета патријарха Мојсија Рајовића далматинским Србима

–

–

–

–

–

–

Патријарх Мојсије Рајовић је био веома ревносан у обиласку своје пастве у Босни, Херцеговини и Далмацији. Посебно је важна његова посјета Далмацији, гдје је положај православних Срба био веома тежак. Његовим поздравом од 18. априла 1714. године из *Манастира Драговића*

, упућеним епископу Саватију Љубибратићу, кавалерима, сердарима, харамбашама и хришћанима уопште, далматински Срби су добили снагу да бране своју угрожену православну вјеру.

Други Морејски рат 1714 — 1718

Османско-млетачки рат 1714 — 1718 или *Други Морејски рат* био је осми млетачко – турски рат и посљедњи сукоб између републике Венеције и Отоманског царства који је завршио отоманском побједом, и млетачким губитком Пелопонеза. Венецију је од веће катастрофе спасила војна интервенција Хабсбуршке Монархије 1716, након које је склопљен Пожаревачки мир 1718, којим је окончан рат.

Време Догађај Личности

1715.

Погибија витеза Јована Синобада

–

–

Јандрија (Андрија) Синобад

–

–

[Стефан Љубибратић](#)

За вријеме овог рата, који је у Далмацији имао карактер пограничног четовања, страдало је много народа. Венеција је својим ранијим посједима припојила још и Имотски. По генералном провидуру Моченигу, нова гранична линија названа је Моченигова линија (ита. *Linea Mocenigo*), а посјед *acquisto nuovissimo*.

Период од Пожаревачког мира (1718)

У вријеме турске инвазије на Балкан, Млетачка република је држала само неке приморске далматинске градове (Задар, Шибеник, Трогир, Сплит...), док је унутрашњост земље (континентална Далмација) била у власти Османског царства. Послије Кандијског рата, Турска је признала Млецима посјед цијелог Далматинског приморја до првих брда

у унутрашњости. Карловачким миром, република је проширила свој посјед у Далмацији до преко Книна, Влике, Сиња, Задварја (Дуаре) и Вргорца, а читава Далмација је припала Млетачкој републици, тек након Пожаревачког мира 1718. године.

Време	Догађај	Личности
–		Алвизе Мочениго III
–		Стефан Љубибратић
1758.	Сеоба Срба из Далмације у Русију	Оливер Косоваревић
–		Лазар Вујиновић
1760 – 1765	Доситеј Обрадовић је учествовао у борбама у Крајини.	Доситеј Обрадовић

Далмација под првом Аустријском управом 1797 — 1806

- Хабзбуршка монархија 1797 — 1804
- Аустријско царство 1804 — 1867.
- Аустроугарска 1867 — 1918. године .

Хронологија Великог Француског рата

Велики Француски рат чине Француски револуционарни и Наполеоново ратови. *Француски револуционарни ратови*

су се одвијали у периоду између 1792. и 1802, у којима су учествовале снаге владе француске револуције и неколико европских земаља. Борбе у Италији у оквиру Француских револуционарних ратова се обично дијеле на:

- 1792 — 1797. Рат прве коалиције против Француза
- 1799 — 1800. Рат друге коалиције

Наполеонови ратови су вођени за вријеме владавине Наполеона Бонапарте Француском (1804 — 1815). Француско царство брзо је расло и убрзо је освојило велики дио Европе, али је након катастрофалне неуспјеле инвазије на Русију почело њен пад.

- 1803 — 1806. Рат треће коалиције против Француске (Пожунским мир)
- 1806 — 1807. Рат четврте коалиције (Тилзитски мир)
- 10. април — 14. октобар 1809. Рат пете коалиције (Шенбрунски мир)
- 1812 — 1814. Рат шесте коалиције (Абдикација Наполеона)

Време	Догађај	Личности
18. 4. 1797		Закључено је примирје између Француске и Аустроугарске у Л
јун 1797		Нереди у Далмацији, грађански рат између демократске стран
август 1797		Аустроугарска војска је окупирала Боку [4].
17. 10. 1797		Потписан је Кампоформијеки мир, којим је престала постојати
1787.		Бивши млетачки инжињер Милош Францесковић Заворео, снимио
1798.		Основани су судови: у Задру, Шибенику, Скрадину, Нину, Трог
након 1787.		Аустроугарска је изградила пут од Зрмање у Лици до Книна, г
1803 — 1806		Рат треће европске коалиције (Аустрије, Русије и Енглеске) пр
26. 12. 1805.		Потписан је мир у Краљевини Пресбургу (Братислави): Аустри

Далмација под Француском управом 1806 — 1814

Француска владавина од Презбуршког до Шенбурског мира 1806 — 1809

Одмах после Презбуршког мира (1806) Далмација је припојена Наполеоновој *Краљевини Италији*, у чијем је саставу остала до Шенбурског мира (14. октобра 1809). Од тог мира до краја 1813. године Далмација је саставни дио *Илирских покрајина*.

Важнији догађаји:

1. августа 1806. престало је постојати Свето Римско царство.
31. јануара 1808. укинута је Дубровачка република.

Време	Догађај	Личности
9. 7. 1807		Миром у Тилзиту одређено је да Руси напусте Далмацију и Бо
15. 9. 1807		Путем наручитих задужбина Бонапарту анкетом Иваница, Фули

Француска владавина од Шенбурског 1809 — 1813. године

Шенбрунским миром потписаним 14. октобра 1809, Трст, Истра, Далмација, Корушка и Крањска ушле су у *Илирске провинције* (или Илирске покрајине) са главним градом Љубљаном.

Време	Догађај	Личности
–		–
–		–

Далмација под другом Аустријском управом 1814 — 1867

Време	Догађај	Личности
1820.	Први покушај уније (у Београду) између Срба и Далмација	аноник Алексије Ст
1832 – 1835	Други покушај уније у Далмацији (Дравоград, Ринкањ, Буковићу у Вр	
1833.	У присуству намјесника Милоша Крстића и бискупа Бурдигијанија	
1835.	Основан годишњак <i>Српско-далматински магазин</i>	
1844.	Основан часопис <i>Зора далматинска</i>	.
1848.	Револуције у средњој Европи „прољеће народа“.	
1851 – 1859	Бахов апсолутистички систем у Аустријском царству.	
1859 – 1861	У Сплиту је излазио <i>Almanacco Dalmatico</i>	.
1861.	Основана је <i>Народна странка</i> у Далмацији.	
1862.	Народна странка је <i>Народна</i> лист на италијанском језику дат	

Далмација у саставу Аустроугарске 1867 — 1918

Време	Догађај	Личности
од 1867.	Политичка борба између Срба и Хрвата	
април 1875.	Посјета цара Франца Јосипа I Далмацији (Задар, Раб и Паг, Бе	
1875.	Босанско-херцеговачки устанак, српски устанак подигнут у ок	
13. 6 – 13. 7. 1878.	Одржан је Берлински конгрес.	
1879.	Далматински Срби су оснели Српску народну странку.	
1880.	Почетком године <i>Светско</i> излази у Задружје и Српске бане	
1883.	У Сплиту је почео <i>Дражков Раб</i> политички и уметнички лист	
фебруар 1892.	Издвајањем посланика Хрватске народне странке, основан	

1892.	У Дубровнику је основан Дубровнички лист . Антун Фабрис је годину дана био његов главни уредник.
29. 7. 1893.	Иницијативом Српске дубровачке омладине у Дубровнику је основан Српско-братственички друштво .
6. 8. 1897.	У Сплиту је основан Српско-братственички друштво иницијативом овог друштва.
1902.	Почетком септембра, у Загребу су били нереди у којима су дељени српски новинари.
3. 10. 1905.	Потписана је Ријечка резолуција .
17. 10. 1905.	Потписана је Задарска резолуција .
1908.	Анексија Босне, територија је добила статус аустроугарске колонije .
1909.	Велеиздајнички процес у Загребу.

Референце

1. 1.^ Бошко Десница, *Стојан Јанковић и ускочка Далмација : изабрани радови*; Београд (1991) Српска книжевна задруга, ISBN 86-379-0251-0
2. 2.^ Марко Јачов, *Срби у Млетачко-Турским ратовима у XVII веку*; Београд (1990), Свети архијерејски синод СПЦ. COBISS.SR-ID : 662799
3. 3.^ Марко Јачов, *Венеција и Срби у Далмацији у XVIII веку*; Београд (1984) Историјски институт : Просвета. COBISS.SR-ID : 36914439
4. 4.^ Лујо Бакотић, *Срби у Далмацији: од пада Млетачке Републике до уједињења*; Прометеј (2007) Београд, ISBN 978-86-82363-24-8
5. 5.^ Еђидио Иветић, *Граница на Медитерану: источни Јадран између Италије и јужнословенског света од XIII до XX века* . Архипелаг, Београд 2015

Спољашње везе

1. Сајт скрибд - кратак текст: [Кандијски рат](#) .
2. Википедија на српском језику : [Кандијски рат](#) .
3. Википедија на хрватском језику: [Морејски рат](#) .
4. Сајт [Братство кецојевић](#) , сердар из млетачко-турских ратова.